

	AVSI POLSKA	Podpisy: Donato Di Gilio Marek Soszyński Stefano Moroncelli	Nr rozporządzenia 1/2022
Tytuł POLITYKA PRZECIWDZIAŁANIA NADUŻYCIOM FINANSOWYM I KORUPCJI			Data wpisu: 14/01/2022

Spis treści

1. WPROWADZENIE	2
2. ZAKRES	2
3. CEL	3
4. ZASADY OGÓLNE	3
5. RAMY REGULACYJNE.....	5
6. ZACHOWANIE NIEZGODNE Z PRAWEM.....	5
6.1 DEFINICJE	5
6.2 PRAKTYKI KORUPCYJNE	6
6.3 PRAKTYKI OSZUSTWA.....	7
7. PROCEDURY OPERACYJNE W ZAKRESIE SPRAWOZDAWCZOŚCI I KONTROLI.....	8
7.1 MECHANIZMY SPRAWOZDAWCZE	8
8. SANKCJI	8
8.1 SANKCJE DYSCYPLINARNE	8
8.2 STOSUNKI UMOWNE Z OSOBAMI TRZECIMI.....	8

WPROWADZENIE

AVSI POLSKA, utworzona w 2004 roku, jest organizacją non-profit (stowarzyszeniem), która realizuje projekty współpracy rozwojowej i pomocy humanitarnej w Polsce, a od 2022 roku jest mocno skoncentrowana na tego typu projektach na rzecz uchodźców z Ukrainy w Polsce.

Widzenie

AVSI działa na rzecz świata, w którym osoba, świadoma swojej wartości i godności, jest protagonistą integralnego rozwoju własnego i swojej wspólnoty, nawet w sytuacjach kryzysowych i kryzysowych.

Misja

AVSI realizuje projekty współpracy w różnych sektorach, z preferencyjnym naciskiem na edukację, co oznacza, że osoba jest wspierana w procesie samopoznania i uznania, że druga osoba jest zasobem. Każdy projekt jest pomyślany jako instrument promujący tę świadomość u wszystkich zaangażowanych, ma w sobie potrzebę komunikowania się i dzielenia się oraz wywiera wpływ zdolny do generowania pozytywnych zmian.

Metoda

W realizacji projektu AVSI stosuje następujące podejście:

- Wychodząc od wartości osoby, która nigdy nie jest definiowana przez okoliczności, w których żyje
- rozpatrywać osobę zawsze w jej kontekście rodzinnym i społecznym
- Towarzyszyć i pozwalać sobie towarzyszyć, uznając, że wszyscy dzielimy to samo ludzkie doświadczenie
- Zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron: zachęcanie do udziału beneficjentów, dostawców, partnerów, darczyńców i sektora prywatnego
- uczyć się na doświadczeniach i wykorzystywać wyciągnięte wnioski.

ZAKRES

Niniejsza "Polityka przeciwdziałania korupcji i nadużyciom finansowym" ma zastosowanie do:

- AVSI POLSKA, w tym jej biura krajowe, regionalne i łącznikowe oraz wszelkie inne powiązane biura, zarówno oddziały, jak i filie;
- Każdy dostawca i konsultant AVSI POLSKA, który musi transponować i przestrzegać niniejszej polityki, do której AVSI POLSKA wyraźnie odwołuje się we wszystkich umowach konsultingowych i/lub dostawczych;

- Wszystkim pozostałym podmiotom – w tym m.in. partnerom wykonawczym, wykonawcom, darczyńcom – które wyrażają zgodę na przestrzeganie w różny sposób lub chcą nawiązać jakąkolwiek relację z AVSI POLSKA, pod warunkiem, że niniejsza polityka jest zgodna z lokalnymi przepisami prawa.

CEL

Realizując swoją misję, zarząd i organy zarządzające AVSI POLSKA zamierzają promować kulturę transparentności i uczciwości, zarówno wewnątrz AVSI POLSKA, jak i wszystkich innych podmiotów, z którymi współpracuje.

Celem niniejszej Polityki jest zagwarantowanie, że AVSI POLSKA i podmioty powiązane stale spełniają wysokie standardy odpowiedzialności, przejrzystości i zgodności z przepisami. Polityka określa konkretne obowiązki pracowników i partnerów w odniesieniu do ryzyka nadużyć finansowych i korupcji pasywnej oraz czynnej.

ZASADY OGÓLNE

AVSI POLSKA zobowiązuje się do przyjęcia jako jednej ze swoich podstawowych wartości zasady ZERO TOLLERANCE we wszystkich przypadkach nadużyć, korupcji lub innych nielegalnych praktyk, których mogą dopuścić się jej pracownicy, partnerzy, dostawcy i beneficjenci.

AVSI POLSKA nie toleruje ani nie usprawiedliwia uciekania się do praktyk niezgodnych z prawem, a w każdym razie do działań potencjalnie szkodliwych dla nazwy AVSI POLSKA, tylko dlatego, że są one powszechną praktyką na lokalnym rynku i w danym kontekście.

AVSI POLSKA zawsze stawiała sobie za cel prowadzenie swojej działalności w sposób etycznie odpowiedzialny, przejrzysty, uczciwy i uczciwy, dążąc do przekazania tych zasad nie tylko swoim pracownikom i współpracownikom, ale także wszystkim partnerom zewnętrznym.

AVSI POLSKA wyznaje zasadę podziału obowiązków, zgodnie z którą zadania, działania operacyjne i funkcje monitorujące muszą być odpowiednio rozdzielone, tak aby osoba odpowiedzialna za działania operacyjne różniła się od tego, kto je kontroluje i autoryzuje.

AVSI POLSKA pielęgnuje i nawiązuje trwałe relacje oraz współpracuje z dostawcami, partnerami programu, władzami, agencjami rządowymi, urzędnikami publicznymi, politykami i innymi interesariuszami w oparciu o zaufanie, profesjonalizm, zaufanie i uczciwość. Nigdy nie usprawiedliwia nielegalnych płatności, nielegalnych "przysług" ani żadnych innych działań, niezależnie od tego, czy mogą one narazić Fundację na straty finansowe i ryzyko operacyjne, zła reputacja, szantaż, wymuszenia, sankcje i utratę reputacji.

Wszystkie relacje AVSI POLSKA z udziałem jakiegokolwiek rodzaju funkcjonariuszy publicznych lub podmiotów prywatnych będą realizowane zgodnie z procedurami przewidzianymi przez prawo obowiązujące w danym kraju oraz postanowieniami zawartymi w niniejszej Polityce oraz w każdej innej polityce lub przepisie wydanym przez AVSI POLSKA.

Ponadto AVSI POLSKA przyjęła Kodeks Etyczny jako dokument zatwierdzony przez Radę Dyrektorów, zbierający zasady i reguły postępowania, których przestrzegają wszystkie podmioty działające lub w każdym razie współpracujące z AVSI POLSKA, takie jak partnerzy, darczyńcy i beneficjenci. Celem Kodeksu Etycznego jest ustalenie i upowszechnianie wartości i zasad postępowania, do których Fundacja zamierza stale się odwoływać w swojej działalności.

Niniejsza Polityka Antykorupcyjna, jak również Kodeks Etyczny i wszystkie inne regulacje ogłoszone przez AVSI POLSKA, w tym Polityka Ochrony Dzieci, Polityka Przeciwdziałania Wykorzystywaniu Seksualnemu, Wykorzystywaniu i Molestowaniu są wiążące i powinny być przestrzegane przez wszystkich pracowników AVSI POLSKA, tj. każdą osobę wykonującą czynności w imieniu i na rzecz AVSI POLSKA, niezależnie od tego, gdzie działają, zarówno w Polsce, jak i za granicą, w tym osoby zajmujące stanowiska reprezentacyjne, administracyjne lub wykonawcze w ramach AVSI POLSKA oraz współpracownicy, dostawcy i konsultanci zewnętrzni działający w interesie AVSI POLSKA.

Kontrolę przestrzegania Kodeksu Etycznego, wraz z powiązaniem zgłaszaniem niezgodności z niniejszą Polityką Antykorupcyjną, różnymi Regulacjami AVSI POLSKA oraz ww. Politykami, powierza się Organowi Nadzorcemu. Sprawozdawczość musi być zgodna z tym, z czym zapoznali się w Kodeksie Etycznym na podstawie lub w przypadku ich stosunku zawodowego lub pełnionej roli, a w szczególności odnosi się do:

- Naruszenie wewnętrznych polityk, procedur i przepisów AVSI POLSKA itp.
- Fakty, które mogą obejmować przestępstwa, wykroczenia, nadużycia fizyczne i seksualne
- Inne zachowania, które również zgodnie z lokalnymi przepisami mogą stanowić wykroczenie, wykroczenie lub nieprawidłowości niezależnie od możliwego uszczerbku na mieniu lub reputacji ze szkodą dla AVSI POLSKA lub jej Oddziałów Lokalnych.

Sprawozdawczość opiera się na dokładnych i spójnych faktach. AVSI POLSKA nie jest zobowiązana do uwzględniania zgłoszeń anonimowych, które przy pierwszym badaniu mogą okazać się nieistotne, bezpodstawne lub bezpodstawne.

Polityka dotyczy wszystkich pracowników i współpracowników AVSI POLSKA we wszystkich oddziałach, w Polsce i za granicą. Wszyscy dostawcy i konsultanci AVSI POLSKA są zobowiązani do jednakowej transpozycji i przestrzegania niniejszej polityki, do której AVSI POLSKA wyraźnie odwołuje się we wszystkich umowach konsultingowych i/lub dostawczych. Polityka może zostać również przyjęta przez potencjalnych partnerów AVSI POLSKA, pod warunkiem, że jest zgodna z lokalnymi przepisami prawa.

Niniejsza polityka jest notyfikowana wszystkim pracownikom AVSI POLSKA w Polsce i za granicą za pośrednictwem wewnętrznych kanałów komunikacji, dodatkowo jest dostępna online na stronie AVSI POLSKA Sharepoint oraz na stronie internetowej instytucji www.avsi.org.

Specjalne szkolenia, dedykowane wszystkim pracownikom, muszą być przeprowadzane zarówno na poziomie siedziby, jak i lokalnym, w celu osiągnięcia szerokiej świadomości na temat zagadnień antykorupcyjnych, a także zagrożeń wynikających z działalności pracowników zgodnie z ich kwalifikacjami, obowiązkami i obszarem kompetencji w ramach AVSI POLSKA.

W szczególności fundamentalne znaczenie ma zapewnienie, aby w krajach, w których działa AVSI POLSKA, pracownicy rozumieli w odniesieniu do swojej roli:

- Ryzyko korupcji, na które mogą być narażeni oni sami i organizacja, do której należą;
- Środki i polityka przeciwdziałania korupcji AVSI POLSKA;

- ewentualne szczególne ryzyka związane z sytuacją społeczno-polityczną danego kraju;
- Działania zapobiegawcze i zgłaszanie zagrożeń lub podejrzeń o nielegalne praktyki.

Udział w sesjach jest obowiązkowy.

RAMY REGULACYJNE

W ostatnich latach nastąpił wzrost liczby ukierunkowanych interwencji mających na celu zwalczanie zjawiska korupcji na szczeblu krajowym i międzynarodowym, które obejmują między innymi:

- UNCAC – Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, podpisana przez Polskę w dniu 15.09.2006 r.;

AVSI POLSKA, w granicach obowiązujących ją przepisów, opracowała niniejszą Politykę, której nieprzestrzeganie i naruszenie może narazić AVSI POLSKA na poważny uszczerbek na reputacji, a także ryzyko podlegania szczególnym sankcjom takim jak m.in. sankcje finansowe, wykluczenie z zamówień publicznych, w poważnych przypadkach sankcje karne dla sprawców.

ZACHOWANIE NIEZGODNE Z PRAWEM

DEFINICJE

Niektóre z poniższych definicji zaczerpnięto z książki Przezroczystość Międzynarodowa (<https://www.transparency.org/en/countries/poland>), Organizacja z siedzibą w Berlinie walcząca i zapobiegająca korupcji na całym świecie. Powstała w 1993 roku i jest obecna w ponad 100 krajach na całym świecie.

Podmiot lub osoba fizyczna: Obejmuje między innymi pracowników, konsultantów, dostawców, stażystów lub wolontariuszy AVSI POLSKA na każdym szczeblu, a także partnerów, współpracowników, beneficjentów oraz przedstawicieli administracji publicznej i/lub władz lokalnych.

Korupcja: Nadużywanie przez jednostki powierzonej im władzy w celu uzyskania prywatnych korzyści. Oferowanie, dawanie, otrzymywanie lub nakłanianie do uzyskania korzyści finansowych lub jakichkolwiek innych korzyści związanych z pełnieniem funkcji zaufania lub roli, która powinna charakteryzować się bezstronnością i dobrą wiarą.

Władza: Obejmuje każdą zdolność do ustanawiania zasad dla innych lub narzucania zgodności z zasadami lub, ostatecznie, podejmowania obowiązkowych decyzji za innych.

Nadużycie: Wszelkie nadużycia władzy w celach lub w sposób sprzeczny z ustalonymi warunkami.

Zysk prywatny: Zysk finansowy lub jakikolwiek inny zysk, niekoniecznie osobisty dla osoby nadużywającej władzy, może również obejmować osoby trzecie, z którymi dana osoba jest w jakiś sposób spokrewniona (rodzina, przyjaźń, grupy interesów itp.).

Łapówka: Podczas zarządzania wszelkiego rodzaju działalnością AVSI POLSKA, oferowanie lub

otrzymywanie jakiegokolwiek formy prezentów, pożyczek, opłat, nagród lub innych korzyści dla lub przez jakąkolwiek osobę fizyczną lub prawną (organy, dostawców, konsultantów, przedstawicieli administracji publicznej i/lub władze lokalne itp.) w celu uzyskania nieuczciwego i/lub nielegalnego zachowania.

Wymuszenie: gdy żądanie lub przyjmowanie łapówek jest połączone z groźbami lub przemocą, które mogą zagrozić integralności fizycznej i moralnej osoby lub życiu wszystkich zaangażowanych osób.

Oszustwo: Każde oszukańcze działanie popełnione w celu uzyskania osobistych korzyści lub wyrządzenia szkody innej osobie, nawet jeśli ten zysk lub szkoda nigdy tak naprawdę nie nastąpiły.

PRAKTYKI KORUPCYJNE

Znajduje się na niej lista zawierająca między innymi przykłady praktyk i zachowań korupcyjnych uznanych za NIEDOPUSZCZALNE:

- Oferowanie lub obiecywanie jakiegokolwiek formy korzyści materialnej lub innej korzyści, finansowej lub rzeczowej, innej osobie w celu wpłynięcia w jakiś sposób na jej zachowanie i zachowanie w sposób sprzeczny z obowiązkami jej urzędu i/lub roli.
- Otrzymywanie lub oferowanie tak zwanych płatności "ułatwiających" lub "smarujących" w formie pieniędzy lub aktywów od lub na rzecz osoby fizycznej w celu "ułatwienia" wykonania usługi lub działania, które mimo wszystko są przewidziane w obowiązkach danej osoby. Na przykład: w przypadku, gdy pracownik AVSI odpowiedzialny za dystrybucję towarów lub świadczenie usług na rzecz partnera lub beneficjenta projektu odmawia wykonania tego zadania bez otrzymania niewłaściwej zapłaty. Lub w przypadku, gdy urzędnikom państwowym (np. celnikom) oferuje się nieoficjalną zapłatę, nawet w niewielkiej wysokości, w celu przyspieszenia, ułatwienia lub zapewnienia należytego wykonania obowiązków służbowych.
- Dokonywanie lub przyjmowanie nienależnych lub nieuzasadnionych płatności (w całości lub w części) lub prezentów w celach biznesowych, takich jak bezpłatne prezenty lub formy gościnności, chyba że mają niewielką wartość lub w zakresie, w jakim nie naruszają integralności lub reputacji jednej ze stron i nie mogą być zinterpretowane przez bezstronnego obserwatora, w celu uzyskania korzyści w sposób niezgodny z prawem.
- Udzielanie lub otrzymywanie innych przysług do/od jakiegokolwiek urzędnika publicznego, osobistości politycznej, przedstawiciela lub do/od jednego z naszych dostawców, partnerów programu lub jakiegokolwiek innej strony (publicznej lub prywatnej) w celu wywarcia wpływu lub wynagradzania jakichkolwiek działań lub decyzji mających na celu udzielenie licencji lub zatwierdzenia, uzyskanie lub utrzymanie działalności gospodarczej lub dążenie do jakiegokolwiek innego niezgodnego z prawem lub niewłaściwego celu korzystnego.
- Praktyka, zgodnie z którą osoba fizyczna w niewłaściwy sposób wykorzystuje swoją pracę, pozycję lub władzę w AVSI POLSKA w celu ułatwienia lub w jakiś sposób materialnego faworyzowania przyjaciół, krewnych lub innych osób: na przykład poprzez pozyskiwanie umów, pracy lub innych korzyści materialnych, a także pomoc w zatrudnianiu pracowników AVSI Polska zarówno w Polsce, jak i za granicą.

- Praktyka defraudacji, polegająca na niewłaściwym wykorzystaniu przez osobę funduszy, nieruchomości, aktywów lub innych dóbr i urządzeń należących do AVSI POLSKA lub partnerów projektu dla własnego zysku, do użytku osobistego i nieuprawnionego. Na przykład pracownik, który korzysta z pojazdów AVSI POLSKA do płatnych usług transportowych.
- Otrzymywanie lub oferowanie prowizji, zgodnie z którą osoba fizyczna (pracownik lub dostawca AVSI POLSKA) niewłaściwie otrzymuje lub oferuje kwotę środków lub prowizji od lub na rzecz innej osoby (personelu AVSI POLSKA lub dostawcy) w wyniku bezpośredniego zaangażowania w proces zakupu na dowolnym poziomie.
- Nadużycie władzy lub zaufania w taki sposób, że osoba fizyczna niewłaściwie wykorzystuje swoją pozycję w AVSI POLSKA dla korzyści własnej lub innych. Na przykład osoba fizyczna, która ma dostęp do informacji poufnych, udostępnia je osobom trzecim w celu uzyskania przewagi konkurencyjnej podczas procedur zakupowych.

PRAKTYKI OSZUSTWA

Znajduje się na niej lista zawierająca między innymi przykłady oszukańczych lub potencjalnie oszukańczych praktyk i zachowań:

- Rozbieżności w sprawozdawczości księgowej i finansowej, takie jak braki, niejasne lub fałszywe opisy transakcji lub przyporządkowania rachunków; nieobecne, podrobione lub nietypowe dokumenty tożsamości beneficjenta/agenta/kontrahenta; nadmierna lub niezwykle wysoka nagroda za niepoparte wsparcie;
- Ogólne lub różne konta, które mogą być wykorzystywane do ukrywania niewłaściwych płatności; nadmierne fakturowanie; nieprawidłowe lub fałszywe faktury, formularze podróży i/lub wydatki; niezarejestrowane rachunki lub transakcje;
- Faworyzowanie lub zatrudnianie osoby trzeciej, nieodpowiednio wykwalifikowanego współpracownika lub partnera do wykonywania funkcji procesowych z należytą starannością;
- Żądanie płatności gotówkowych w państwie trzecim lub na rzecz osoby trzeciej;
- Fałszywe fakturowanie, zgodnie z którym osoba fizyczna świadomie wykorzystuje faktury przeznaczone do nieistniejącej operacji, w całości lub w części, w celu uzyskania bezprawnego zysku lub innej korzyści jakiegokolwiek rodzaju.
- Oszustwa związane z zamówieniami publicznymi lub procedurami zakupowymi, w których osoba fizyczna dopuszcza się nieuczciwych zachowań związanych z zamówieniami publicznymi lub procedurami przetargowymi; np. rozpowszechnianie informacji poufnych lub tworzenie fałszywych ofert w celu faworyzowania konkretnej osoby.
- Oszustwa związane z dostawami, w których dana osoba kieruje w sposób celowo niewłaściwy lub kradnie towary i towary, a także fałszuje ewidencję towarową.
- Oszustwa związane z wynagrodzeniami, w których osoba fizyczna manipuluje listą płac, dokonując nieautoryzowanych płatności na rzecz siebie lub innych osób, na przykład tworząc fałszywych beneficjentów lub płatności dla pracowników sezonowych lub tymczasowych/dorywczych.

- uchylanie się od opodatkowania, w ramach którego osoba fizyczna tworzy mechanizmy oszustw w celu świadomego zapobiegania uiszczaniu ceł i opłat, na przykład tworząc fałszywe deklaracje lub podając zniekształcone wartości dochodów, towarów i usług itp.
- Fałszywa księgowość, w której osoba fizyczna celowo umieszcza fałszywe lub wprowadzające w błąd informacje w jakiegokolwiek formie dokumentu księgowego lub finansowego.
- Podrabianie dokumentów, w przypadku gdy osoba fizyczna w sposób nieuczciwy tworzy lub zmienia dokument w taki sposób, że przekazuje informacje korzystne dla tej samej osoby lub samej AVSI POLSKA. W przypadku błędów popełnionych w dobrej wierze, korekta jest widoczna w celu udowodnienia przejrzystości procesu.
- Oszustwo bankowe, w którym osoba fizyczna nieuczciwie manipuluje dowolnym systemem lub narzędziem bankowym, takim jak чеки, wyciągi bankowe lub przelewy elektroniczne.
- Niewłaściwe użycie marki AVSI POLSKA, w przypadku gdy osoba fizyczna używa nazwy i marki AVSI POLSKA w sposób oszukańczy lub w nieautoryzowanych lub niezgodnych z prawem celach. To samo dotyczy nieuprawnionego wykorzystania i/lub ujawnienia dokumentów należących do AVSI POLSKA.
- Konflikt interesów, w przypadku gdy osoba fizyczna świadomie posiada osobisty interes handlowy, ekonomiczny lub jakikolwiek inny interes, nieujawniony podmiotowi zaangażowanemu w relacje gospodarcze lub handlowe z AVSI POLSKA, w szczególności w procesie zakupu towarów, robót lub usług. Zdefiniowany również jako stan, który występuje, gdy osoba odpowiedzialna za podejmowanie decyzji, na dowolnym szczeblu, ma osobiste interesy sprzeczne z bezstronnością wymaganą przez jej odpowiedzialność.

PROCEDURY OPERACYJNE DOTYCZĄCE MECHANIZMÓW

SPRAWOZDAWCZOŚCI I SPRAWOZDAWCZOŚCI KONTROLNEJ

AVSI POLSKA zachęca wszystkich pracowników do niezwłocznego wzbudzenia wszelkich podejrzeń. Pracownicy, którzy nie są pewni, jakie postępowanie należy przyjąć, powinni wcześniej zwrócić się o pomoc do swojego odpowiedzialnego kierownika. W szczególności, w przypadku, gdy okoliczności są podobne do jednej z sytuacji opisanych w rozdziale 3 niniejszego dokumentu, należy postępować w następujący sposób:

- Ignorowanie lub odrzucanie wszelkich sugestii lub próśb o popełnienie oszustwa lub korupcji;
- Próba powołania kogoś jako świadka, który może potwierdzić wydarzenia;
- Nie wyrażanie zgody na nic niewłaściwego, nawet jeśli prośba może przypominać tzw. "darowizna"
- Rejestrowanie szczegółów możliwych nadużyć finansowych lub aktów korupcji, niezależnie od tego, czy zostały one zgłoszone, usiłowane lub popełnione;

W przypadku zaistnienia uzasadnionego podejrzenia, tj. dowodów naruszenia, fakty lub zdarzenia wynikające z zachowania korupcyjnego lub oszukańczego lub podejrzenia zachowania członka AVSI POLSKA lub osoby w jakiś sposób związanej z działalnością AVSI POLSKA, zostaną niezwłocznie zgłoszone Radzie Nadzorczej.

SANKCJE

SANKCJE DYSCYPLINARNE

Naruszenie Polityki przez pracowników i/lub współpracowników AVSI POLSKA skłania AVSI POLSKA do podjęcia środków dyscyplinarnych zgodnie z tym, co zostało przewidziane w każdej umowie o pracę, w pełnej zgodności z obowiązującymi przepisami.

AVSI POLSKA zapewnia również pełną współpracę z właściwymi organami.

Każde naruszenie będzie ścigane poprzez nałożenie odpowiednich i proporcjonalnych sankcji dyscyplinarnych, z uwzględnieniem możliwych konsekwencji karnych popełnionych działań i w pełnej zgodności z obowiązującymi przepisami AVSI POLSKA.

STOSUNKI UMOWNE Z OSOBAMI TRZECIMI

Naruszenie przez osoby trzecie (dostawców, konsultantów, partnerów itp.) zasad i postanowień zawartych w niniejszej Polityce może, po przeprowadzeniu określonych ocen, prowadzić do nienawiązania lub zakończenia stosunku umownego.